

Ljubljana, 8./II. 1923. — III./6.

Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva.

Volilni manifest

za enotno fronto proletarijata mest in vasi.

Delovnemu ljudstvu vasi in mest! = Izkoriščanim in revnim!

Dan volitev v Narodno Skupščino (parlament), 18. marec se približuje. Odkar je pod pritiskom evropske revolucije razpadla Avstro-ogrska monarhija in je nastala država Srbov, Hrvatov in Slovencev, boste imeli v drugič priložnost: da s svojimi glasovi protestirate proti absolutizmu in izkoriščanju vladajoče gospode in manifestirate za svoje zahteve, za voljo ljudstva.

Ko ste se pred poltretjim letom pripravljali na volitev v Konstituantno (Ustavotvorno skupščino), ste pričakovali, da bodo izvoljeni poslanci proglasili ustavotvorno skupščino za suvereno, za najvišji zakonodajni in izvršilni organ v Jugoslaviji. Zahtevali ste, da proglasi Konstituenta državo za delavsko-poljedelsko; da v vseh pokrajinah dejansko odpravi fevdalne razmere in navade, da posvetna in cerkvena veleposestva razdeli med revne poljedelce v posest in obdelavo, da dobi ljudstvo pravico samoodločbe in samouprave; da se napravi konec brezskrbnosti in samovolji buržoaznih oblastnikov; da se preskrbe invalidi, vojne vdove in sirote; da dobi delavski razred pravico svobodnega političnega udejstvovanja, združevanja in stavke, da se postavijo temelji moderni socialni zakonodaji; da se preneha z oboroževanjem in sklenejo mirni odnosi z vsemi narodi; da se obdavčijo bogataši in oprosti davkov revno ljudstvo; da se odpravijo indirektni davki, ki jih občuti samo delovno revno ljudstvo na vaseh in v mestih; da se odpovedo vojni dolгови in zaplenijo vojni dobički; da se reši stanovanjska in prehranjevalna revščina; da se nad vse bogastvo in produkcijska sredstva postavi nadzorstvo delavcev in poljedelcev itd.

Delo proletarskih poslancev v Konstituenti.

Razredno-zavedni proletarijat vas je že tedaj opozarjal, da bodo izvoljeni poslanci brez moči, če jih ne bo podpiralo delovno ljudstvo s svojimi političnimi, strokovnimi in gospodarskimi organizacijami, ki morajo s svojim nastopom množično pokazati železno voljo, boriti se za postavljene zahteve.

Samo proletarski poslanci so z vso odločnostjo zastopali te vaše zahteve v Konstituenti. Toda njih je bilo od 416 samo 70. Oni so dosegli, da so v ustavi zapisane in zajamčene nekatere temeljne človeške pravice delovnega ljudstva. Vse buržoazne stranke pa so se izrekle proti suverenosti Konstituante ter na ta način onemogočile prihod v Konstituento 50 poslancev hrvaške republikanske seljaške stranke. Zato pa so omogočile sprejetje vidovdanske ustave, ki je celo po mnenju nekaterih voditeljev meščanskih strank postavila temelj absolutistični monarhiji; ona je odpravila ostanke deželne ljudske samouprave in ustanovila absolutistični centralizem.

Poostrena ofenziva Kapitala — „Obznana“. Vidovdanska ustava.

Delovno ljudstvo ni moglo tako podpreti zahtev proletarskih poslancev, kakor je bila njegova volja, kajti vladajoča buržoazija je takoj po sestanku konstituante brez ozira na zakone razglasila zloglasno »Obznano«, ki je izročila delovno ljudstvo na milost in nemilost samovolji policijskih oblasti. Proletarske domove, tiskarne, knjižnice, organizacije so obkolili in nasilno zaprli. Tako je ostal proletarijat razkropljen in brez moči in ni mogel dati organiziranega odpora proti nasilju in dvigajoči se reakciji. Kmetje, razkropljeni po vaseh, pa tudi niso v stanu sami zase brez pomoči industrijskega proletarijata uspešno se boriti za svobodo in pravico.

Z »Obznano« se je začela v Jugoslaviji kapitalistična ofenziva proti delovnemu ljudstvu. Ta bojni napad se pojavlja na celim svetu tam, kjer ima kapitalizem oblast v rokah. Njen namen je: stroške svetovne vojne in 5 letne poprevratne gospodarske krize zvaliti na rame delovnega ljudstva in revnih slojev. Ni bilo dovolj, da je delovno ljudstvo pet let umiralo, zmrzovalo, stradalo in propadalo po bojiščih za interese imperijalističnega kapitalizma, da so si mogli kapitalisti polniti žepe. Ni dovolj, da je bilo delovno ljudstvo v poprevratni gospodarski krizi oropano svojih pravic in temeljnih predpogojev za človeka vredno življenje. Ni zadostovala zamenjava kron v dinarje v razmerju 1 : 4 tedaj, ko je bila vrednost krone enaka dinarju — vsled česar je ljudstvo izgubilo tri četrtine svojega premoženja, proletarijat pa vsled velikanske draginje, ki je zato nastala, polovico svojega zaslužka.

Bankirska, kapitalistična žepa po dobičku je brez meja; čim več ima, tem več hoče vzeti — posebno, če se ljudstvo ne zna postaviti v bran.

Sprejetje ustave, ki jemlje ljudstvu suverenost in jo daje zastarelim institucijam in policijskim oblastem, je bilo samo nadaljevanje sistematične kapitalistične ofenzive.

Jugoslovanska buržoazija tepta ustavne pravice.

Vendar je buržoazija še tako, komaj sprejeto ustavo sama poteptala s sprejetjem resolucije »zakona o zaščiti države«. S tem zakonom je vladajoča

buržoazija onemogočila delovanje 59 pravilno izvoljenim proletarskim narodnim poslancem, ki so energično branili ljudske koristi; nadalje je s tem bilo onemogočeno delovanje nekaj tisočev občinskih odbornikov — vsled česar je ljudstvo izgubilo tudi občinsko samoupravo. Delavske zbornice, bolniške blagajne in zavarovalnice, kjer se letno zbirajo milijarde delavskega premoženja, so bila odvzeta delavcem in izročene komisarjem.

Svoboda govora in tiska, političnega prepričanja in udejstvovanja, svoboda združevanja in propagande je omejena za delovno ljudstvo, popolnoma pa je za kapitaliste, ki imajo v svojih rokah denar in moč, vse papirnice, knjigarne in tiskarne.

Šurni delavnik je bil deloma odpravljen, vsled česar nastaja brezposelnosti, ki omogoča znižanje plač.

Socialna zakonodaja je ostala na papirju.

Davčno in špekulativno izžemanje ljudstva.

Na delovno ljudstvo vasi in mest so naložili težke, neznosne indirektno davke, predvsem pa ga izžemajo tudi potom direktnih, zlasti osebno dohodninskega davka, ki ga morajo sedaj plačevati tudi delavci, poljedelci in nameščenci, torej sloji, ki nimajo niti toliko zaslužka, da bi se preživeli in spodobno oblekli. Pripravlja pa se tudi potom davka na delo nov napad na prazne žepe delojemalcev.

Kmečko zemljiško vprašanje.

Agrarno vprašanje je ostalo nerešeno. Še vedno gospodarijo veleposestniki in njihovi sekvistri in vladajo fevdalne razmere in navade. Samo nekaj zemlje je bilo oddano poljedelcem, in sicer ne najrevnejšim, v 4 letni zakup. To zemljo lahko odvzamejo, potem ko so jo ti poljedelci obdelali in pognojili, zopet nazaj.

Davki niso enakomerno razdeljeni niti po premoženju posameznikov. Nekatere pokrajine plačujejo dvakrat toliko kot druge.

Invalidi, vojne sirote in vdove so prepuščene bedi in beračenju. Miljarde se izdajajo za vojne priprave, a za ljudske potrebe — »nema para«.

Vse to so znaki najbrezobzirnejše ofenzive proti delovnemu ljudstvu. Ta ofenziva bo tem hujša, čim manj volje pokazuje ljudstvo, da se postavi v obrambo.

Oboroževanje in priprave za vojno.

Še se niso zacelile rane svetovne vojne. Še ni umolknil jok vdov in sirot. Še vedno in vedno bolj je ljudstvo lačno, golo, boso in brez strehe.

Še niso umolknil topovi na vzhodu. In že pripravljajo kapitalisti nove vojne, brez katerih kapitalizem ne more živeti. Francoski imperijalisti okupirajo zahodno Nemčijo, na Balkanu grozi nova vojna v interesu imperijalizma. Zrak diši po smodniku kot l. 1914.

Kapitalistične stranke in njihovi pajdaši.

Delovno ljudstvo, delavci, kmetje in nameščenci so v veliko težjem položaju, kot so bili l. 1914. Da razbijejo njegovo enotno fronto, so stari razbijači organiziranih vrst delovnega ljudstva povsod vneto na delu. Stranke in kapitalistični voditelji, ki so zakrivali vojno, ki so hujskali na vojno in agitirali za vojna posojila, ki so bili najzvestejši hlapci monarhije in vojne politike, dvigajo glavo in želijo v kalni vodi režimskega terorja zopet pridobiti zaupanje ljudstva ter zapeljati ljudstvo v nove prepeade, v nove nesreče, v nove katastrofe.

Vse te temne sile nastopajo pod različnimi imeni ter nastavljajo več pasti — volilnih skrinjic, da bi vlovile glasove delovnega ljudstva, ki se težko spozna, katera skrinjica je prava.

Enotna kapitalistična fronta pod šestimi imeni. Demokrati (Žerjavovci), naprednjaki (Ravniharjevci), klerikalci (Šušteršičevci in Koroščevci), radikalci (Zupaničevci), in samostojneži (Pucijevci).

vse to so stranke kapitalistov, vse one podpirajo naravnost ali pa skrito ofenzivo kapitala ter zastopajo koristi bank in veleposestev, cerkvenih in posvetnih, interese gospode, to so stranke bogatašev, včerašnjih in današnjih. Vse one so protiljudske, dasiravno so se oblekle v kožuh ljudskih imen.

Vse skupaj tvorijo eno samo kapitalistično fronto in vse skupaj se takoj združijo in stopijo v isto vladno, kakor hitro občutijo, da je oblast njihovega razreda v nevarnosti. Tedaj so vse pripravljene uporabiti nasilje in bajonete proti ljudstvu, kot so to že večkrat storile.

Zavezniki kapitalistov in razbijači proletarske enotne fronte.

Tudi razni laži-republikanci »Naprejevi« laži-»socialisti« in drugi taki narodni socialisti niso nič drugega kot orodje kapitalistične ofenzive, s katerimi se razbija enotne vrste delovnega ljudstva.

Kaj naj stori delovno ljudstvo? Komu naj odda svoj glas? Pod katero zastavo naj se zberejo vsi delavci, ročni in duševni, kmetje in vsi revni sloji?

Kako naj se delovno ljudstvo bori proti kapitalistični ofenzivi? Kako naj brani svoje življenje pred beraštvom in negotovostjo? Kako naj nastopi proti imperialističnim vojnám? Kako naj se ubrani vedno večjih davkov? Kako naj varuje svoje temeljne državljanske pravice in svobodščine? Kako naj se bori za samoodločbo ljudstva — samoupravo v državi, pokrajini in občini?

Kako se vsi kapitalisti in njihovi podrepaniki vzajemno borijo proti interesom delovnega ljudstva, tako je neobhodno potrebno, da se vsi delavci in poljedelci zberejo v

enoten bojni ljudski tabor,

da se branijo pred kapitalistično ofenzivo.

V tak bojni ljudski tabor vas poziva Socijalistična stranka delovnega ljudstva, v kateri so se združili vsi razredno-zavedni proletarci, vsi resnični socialisti in vsi zatirani, ki se hočejo boriti proti kapitalizmu.

Kaj hoče Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva?

To pove njen program. Ona se bori za spremembo današnjega družabnega reda v socijalistični, kjer se bodo odpravili družabni razredi ter izkoriščanje in nasilje človeka nad človekom, razreda nad razredom. Njena pot je razredni boj.

Poleg tega končnega cilja se bojuje Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva za ljudsko samoodločbo in samoupravo (avtonomijo) v državi, pokrajini in občini. Ona se bori za

delavsko-poljedelsko vlado,

v republikanski obliki. Vse oblasti naj voli ljudstvo na podlagi splošne, tajne, direktne in proporcionalne volilne pravice za vse osebe obeh spolov, ki so spolnile 20 let. Samo taka vlada bi lahko popravila krivice in samovoljno izžemanje, ki se vrši pod absolutističnim centralizmom, dala bi ljudstvu temeljne svobodščine in pravice ter ga ubranila pred prevelikim izžemanjem, ki bo končno in popolnoma opravljeno šele v socijalističnem družabnem redu.

Delavsko-poljedelska vlada bi zagotovila enakopravnost vseh narodnosti in zaščito narodnih manjšin.

Ona bi odstranila vse zakone, ki omejujejo svobodo političnega udejstvovanja in vse ostale osnovne človeške pravice delovnega ljudstva in delavskega razreda, ter uvedla zakon o zaščiti ljudstva pred verižniki, draginjo, bančno in trgovsko špekulacijo itd.

Ona bi takoj sklenila mir, z vsemi državami prijateljstvo in zvezo pa z vsemi delavsko-poljedelskimi državami ter vstopila v federacijo balkanskih in evropskih narodov.

Taka vlada bi lahko odpravila indirektno davke na monopolne predmete in življenske potrebščine, odpravila tudi osebno dohodninski davek na eksistenčni minimum (davek na delo), katerega danes zahtevajo tudi od delavcev, nameščencev in poljedelcev, ki se komaj lačni preživljajo s svojim zaslužkom in pridelkom.

Konfiscirati bi se morali vojni dobički in odvzeti del kapitalu v splošne družabne namene.

Delovno ljudstvo se mora boriti za enakopravnost žensk — za ločitev vseh cerkva od države — za svobodno in od cerkve neodvisno šolo — za brezplačno pravno zaščito revnim državljanom — za odpravo stalne armade in uvedbo ljudske milice — za osvoboditev delavskih in poljedelskih zadrug od vseh davkov in omejitev.

Za industrijsko delavstvo. Za nameščence.

Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva zahteva: popolno svobodo delavskega gibanja in odpravo vseh protidelavskih zakonov; obvezni 8urni delavnik in da se zavarujejo za življenje, proti nezgodam, brezposelnosti v res izdatni meri vsi delavci in delavke v mestih in na vaseh; zavarovanje za starost, za invalide in sirote; da se v splošni draginji avtomatično zvišajo plače potom indeksa.

Varstvo mladih delavcev in delavk; popolna prepoved nočnega dela ženskam in mladoletnim, moškim pa v vseh obratih, kjer to ni tehnično nemogoče.

Delo vajencev mora biti pošteno plačano.

Popolno samoupravo vseh delavskih institucij; delavci naj sami izvolijo svoje zaupnike v bolniške blagajne, delavske zbornice, zavarovalnice, posredovalnice, pokojninske fonde itd.

Zidanje zadostnih in zdravih delavskih stanovanj, v kar se morajo prisiliti vsa velepodjetja in dovoliti občinam in zadrugam potrebni krediti.

Nacionalizacijo rudnikov, prometnih sredstev in vseh večjih podjetij, ki so življenske važnosti.

Vpeljavo delavskih obratnih svetov, ki naj nadzorujejo produkcijo.

Izpopolnitev inšpekcije dela.

Brezplačno zdravstveno oskrbo vsem revnim slojem.

S. S. D. L. kot zastopnica delovnega ljudstva bo poleg zahtev, skupnih ročnemu in duševnemu proletarijatu, smatrala za vzvišeno nalogo, doseči stalnost službenega razmerja, rešitev gmotnega vprašanja, kakor tudi vse državljanske svobodščine državnega uradništva.

V Ljubljani, dne 6. februarja 1923.

Vodstvo Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva.

Ožji izvrševalni odbor: Ivan Makuc, predsednik; Ivan Tokan, podpredsednik; Lovro Klemenčič, tajnik; Franc Slovše, blagajnik.

Odborniki: Vladislav Fabjančič, Franc Bedenk, Emil Štefanovič, Peter Leban, Josip Pokove.

Širši izvrševalni odbor (pokrajinski strankin svet):

Anton Šuštaršič, Ivan Kralj, Stanko Likar, Franc Čepelnik, Jaka Žorga, Upravda Hlebec, Anton Praprotnik, Ignacij Mihevec, Josip Kolšak, Ivan Zorjan, Anton Salomon, Valentin Mlakar, Miha Koren, Antonija Čuč, I. Strašek, Ivan Mulej, Matevž Ferčec,

Tomaž Wolf, Jože Kuraž, Jakob Zabrezovnik, Franjo Baloh, Peter Usar.

Razen za gori našete splošne zahteve se bojuje Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva za

pravice kmečkega ljudstva za zemljo in človeško življenje.

Zemlja veleposestnikov se mora z inventarjem in brez odškodnine izročiti kmetom v last in obdelavo.

Zemlja, ki se obdeluje racionalno, se mora konfiscirati in nacionalizirati. Večje vodne sile se morajo nacionalizirati, da se izkoristi električna moč v prid poljedelstvu.

Država mora konfiscirati gozdove posvetnim in cerkvenim veleposestnikom in dovoliti revnim poljedelcem, ki so brez gozda, redno in racionalno do-bavo kurjave in lesa.

Zemlja, ki jo je dala agrarna reforma v začasni zakup poljedelcem, se mora takoj parcelirati in uvesti v kataster kot lastnina dotičnih revnih poljedelcev.

Ustanoviti se morajo poljedelski sveti, ki rešujejo poljedelska vprašanja. Te svete volijo le oni poljedelci, ki imajo manj kot 30 ha zemlje.

Poljedelske zadruge se morajo osvoboditi vseh davkov, nalogov in omejitev in dobivati morajo brezobrestne kredite.

Odpraviti se mora naravni sistem zakupa na polovico. Zakup na posestvih mora biti v denarju in ne sme presegati 6 odstotkov dohodkov.

Ustanoviti in zboljšati se morajo poljedelske strokovne šole, vpeljati splošno pristopni tečaj in predavanja.

Obvezno se morajo zavarovati vojne sirote, poljedelci, dninarji, posli in cestarji.

Davki na za življenje nujno potrebno količino zemlje in dohodkov se morajo odpraviti; vpelje pa naj se progresivni davek na tiste, ki imajo vsega čez potrebo.

Proletarci,

vsil, ki so vam odvzeli temeljne pravice in svobodščine, ki so vas preganjali, preiskavali vaša stanovanja in vas zapirali, ki so vam razpuščali organizacije, vi vsil, ki trpite pod kapitalističnim jarmom, vi ste se združili v Socijalistično Stranko Delovnega Ljudstva. Ker pa živite dve leti pod najhujšo ofenzivo kapitala, se je buržoaziji posrečilo razbiti in zrahljati vaše vrste. Vi, ki na lastnih hrbtih občutite, da brez organizacije ni obstanka, vi, ki ste razredno zavedni, veste tudi prav dobro, da parlamentarni zastopniki ne morejo doseči ničesar, če za njihovimi zahtevami ne stoji odločna in pogumna proletarska armada, združena v enotni fronti. Če se ni mogel celokupni proletarski razred brez razlike združiti v internacionalnih vprašanjih in v vprašanju, kako naj se organizira proletarska država, se vendar lahko združimo vsi v

obrambenem boju za življenski obstoj, v boju za kruh, v boju proti kapitalistični ofenzivi, v boju za temeljne državljanske pravice in svobodščine.

Kapitalisti in njihovi podrepaniki bodo skušali odvrniti vas od glasovanja. Zato bodo širili med vami laži potom svojega časopisja, ki ga plačujejo ban- kirji.

Vaša dolžnost pa je, da 18. marca vsi kot en mož pridete na volišče in manifestirate za skupno proletarsko

Socijalistično Stranko Delovnega Ljudstva, za enotno fronto proletarijata in za svoje zahteve, ki so v programu S. S. D. L.!

Dovolj je bilo medsebojnega bratskega boja! Zato se mora ves proletarski razred združiti v enotno močno armado pod rdečo zastavo Socijalistične Stranke Delovnega Ljudstva ter v enotnih strokovnih organizacijah.

Toda ne zadostuje, če se združi proletarijat samo v Sloveniji in v Jugoslaviji. Ustvariti se mora enotna fronta proletarijata na celim svetu, ki bo roko v roki s poljedelci ustavila kapitalistično ofenzivo. K taki fronti teži S. S. D. L. in storila bo vse, kar je v njeni moči, da se čimprej uresniči.

Sodrug poljedelci!

Prava pot kmečkega delovnega ljudstva k rešitvi iz bede, pomanjkanja in zatiranja ni v kakih laži-kmetških, laži-ljudskih in laži-republikanskih strankah. Rešitev kmeta-trpina je le v

skupni bojni fronti z industrijskim delavstvom.

ki ima istega sovražnika, iste koristi in iste cilje: svobodo in veljavo Dela. Vse druge stranke so vaše hinavske sovražnice, ki se vam dobrikajo le zato, da dobe vaše glasove, po volitvah pa takoj pozabijo na vse obljube.

Delovno ljudstvo Slovenije!

18. marec mora pokazati celemu svetu, da ni umrla razredna zavednost v proletarijatu, da živi močan in nezlomljen duh

internacionalne solidarnosti proletarijata!

Naj živi močna, nezlomljiva, razredno-borbena in enotna Socijalistična Stranka Delovnega Ljudstva!

Naj živi združitev delavcev in kmetov!

Naj živi rdeča zastava mednarodnega socializma!

Naj živi enotna fronta proletarijata mest in vasi!

Jibril Makass:

Fevdalno-kapitalistična reakcija v krščanskem svetu.

V zadnjih 2 številkah »Del. Novic« smo predvsem hoteli poudariti, da krščanskim socialcem manjka jasne razredne zavesti, in da krščanstva ne umevajo aktivno-revolucionarno kot odpor proti krivici in nasilju. Radi teh dveh osnovnih in zelo usodnih zablod »Krščanski socializem« odklanja razredni boj marksističnega proletarijata. Odklanja razredni boj kot tak, vodi ga načelo solidarnosti vseh stanov in s svojo solidaristično strokovno in politično akcijo podpira kapitalizem. V kolikor se je v krščansko socialnih vrstah čujejo radikalnejši glasovi so le radikalizem fraz.

Vzrok temu pojavu je med drugimi gotovo splošna fevdalno-kapitalistična reakcija skrajne desnice, ki je mednarodni pojav v krščanskem socialnem gibanju. Reakcija je predvsem naperjena proti socialistični razredni struji, kolikor se je pod vplivom revolucionarne dobe pojavila i v krščanskem svetu. Reakcija stremi za tem, da srednjeveške pravne nazore, ki so sankcionirali fevdalni družabni red, uveljavi tudi v modernem času; najti hoče pravne utemeljitve obstoječega kapitalističnega reda in privatne lastnine; utemeljiti hoče nekrščansko naziranje, da so socialno-gospodarske razlike v načrtu »božje previdnosti«.

Reakcija se uveljavlja po vseh krščanskih strankah. V Italiji se je pred meseci ustanovila »Unione costituzionale cattolica«, kateri pripadajo politični zastopniki krščanskih kapitalističnih magnatov, kojih tipičen predstavnik je grof Santucci. V Nemčiji imajo skrajno reakcionarno bavarsko ljudsko stranko. V Španiji so v novi »socialni« stranki skrajni desničarji mauristi in dr. in zastopniki španskega cerkvenega vefevalizma. V Franciji se katoliška desničarska reakcija družijo okoli velikih dnevnikov »Journal des Débats«, »Echo de Paris« in »Action Française«. Vrh tega imajo izborni organizirane letne socialne tedne (semaines sociales); zadnji je zboroval prve dni avgusta 1922 v Strasbourgu, kjer je nadškof Chollet (Cambrai) povdarjal, »kako protinarnostna bi bila delovna pogodba med delodajalcem in delavstvom, ki bi hotela biti akt asocijacije, kjer bi bili stranki enakopravni...«

Tudi pri nas ni boljše. Kapitalistično-fevdalna desnica v SLS je edino mero-dajna v politiki. Tudi med teoretiki se dobijo izraziti reakcionarci. Tako je pred meseci vseučilišni bogoslovni profesor dr. Ujčič polemiziral z dr. Gosarjem o privatni lastnini, in izrekel trditev, »da krščanstvo operira z zasebno lastnino kot z načelom, o katerem sploh ni diskuzije«. Zadnji čas pa je v neki razpravi o krščanstvu in materialnih dobrinah utemeljeval krščanski solidarizem, in gre celo tako daleč, da brani naziranje, da je bogastvo dovoljeno, da naj bo miloščina socialni regulator in na splošno z etičnega stališča odklanja socializacijo... Pa zakaj? »Kam vodijo taki poskusi, nam kaže boljševiška Rusija. Tam je bila prej žitnica Evrope, danes mora papež nabirati milodare za stradajoče Ruse, ker so »socializirali« upravo.« Tako zverženega sofizma je zmožen le kak ultra-buržuji!

Proti takim nazadnjaškim nazorom je treba poudariti, da menda še nikdo ni upal trditi, da je načelo privatne lastnine utemeljeno v krščanskih dogmah. Izvirne izreke starih krščanskih pisateljev so priobčile »Del. Novice« 1. maja 1922 v članku sodr. Kati Lina »Socializem in krščanstvo«. Ti izreki dokazujejo, da se je današnje krščanstvo bistveno oddaljilo od prvotnega krščanstva.

Cilj današnjih krščanskih socialnih teoretikov je jasen: Oktroirati hočejo ljudskim masam pogrešene pojme o »nedotakljivosti zasebne lastnine« in dosledno vsega družabnega reda, ki temelji na režimu privatne lastnine; v socialno politični akciji pa hočejo oktroirati krščanskim strankam buržuazni reformizem in pacifizem v imenu krščanske etike. Zato so v službi kapitalizma. Ti nazori so največja ovira pri pravični

razredni borbi za nov socialistični družabni red.

Nam marksistom je to jasno ko beli dan. Če zato naletimo na »etična utemeljevanja« kapitalističnega družabnega reda, je to za razredno zavedno proletarsko elito nazoren dokaz, da je gospodarski sestav struktura, po kateri se oblikujejo religijski, etični, socialni kulturni nazori in pojmi v vsaki družbi.

To je tudi najgloblji razlog, zakaj se krščanski socializem ne postavi na razredno stališče in ne otrese malomeščanske ideologije o kapitalističnem družabnem redu. Za uspešno fevdalno-kapitalistično eksploatacijo delovnega ljudstva je potrebna institucija, ki »ex offio« brani »nedotakljive pravice« privatne lastnine.

Ta institucija je danes krščanstvo. Krščanski etiki, ki utemeljujejo »pravne temelje« kapitalističnega družabnega reda se bržčas ne zavedajo, da krščanstvu med masami neprimerno več škodujejo kot vse meščansko svobodomiselnost in framasontstvo. Pripravljajo ugoden teren, da val bodoče socialne revolucije do temelja pretrese tudi cerkev, ki je tako tesno skopčana s sedanjim družabnim redom. Skušnje ruske cerkve in njena usoda zapadnih krščanskih teoretikov ni nič naučila.

O vplivu te pseudo-krščanske struje na ljudske mase se porazgovorimo drugič.

Socialistična Stranka Delovnega Ljudstva.

Okrožna konferenca za Štajersko se vrši dne 10. t. m. ob 4. popoldne pri Moserju v Zidanem mostu.

Pravico udeležbe imajo člani širšega odbora S. S. D. L. in delegati volilnih odborov iz Trbovelj, Hrastnika, Laško, Velenje, Blanca, Rajhenburg, Sevnica, Zidani most, Brežice in Celje.

Dnevni red:

Poročilo akcijskega odbora enotne prol. fronte.

Enotna volilna akcija na Štajerskem.

Postavitve kandidatov za Štajerska dva okrožja.

Okrožna konferenca za Kranjsko.

V nedeljo se vrši volilni sestanek ljubljanskih zaupnikov ob 9. uri popoldan v »Delavskem domu« v svrhu postavitve kandidatne liste za Ljubljano. Ob 11. uri se nadaljuje konferenca skupno z zunanjimi delegati iz Kranjske z dnevnim redom

Organizacija volilnega boja.

Ob 2. uri popoldan je skupna konferenca delegatov volilnih odborov kranjskega volilnega okrožja in članov širšega izvrševalnega odbora SSDL v svrhu postavitve

Kandidatne liste za kranjsko okrožje.

I. O. S. S. D. L.

GUSTL K.:

Na pustni torek.

Po mestu divja karneval, buržoazija vozi se na bal!

Po vzorcu staro-rimskih patricijev pokaže tudi pri nas buržuazija na ta dan v vsej svoji nagoti nenasitno pohlepnost in s tem potrdi brezsilnost svojega paraziškega življenja. V žarko razsvetljenih, bogato okrašenih salonih se kreče v baržun in svilo odeta buržuazija in raja bohotno se žarečih lic ob zvokih valčka, vmes pa pokajo zamaški šampanskih steklenic. To je slika pustnega večera »višjih deset tisočev«.

Tam zunaj na periferiji mesta, po kleteh in barakah stanujoč proletarijat pa zmrzuje glad in njegova deca plaka, ker nima niti grizljaja kruha. Buržuji za njegovo nedelo pečenko in pečenec šampanjec, a proletarcu za njegovo delo trd kamen in blatno lužo. To je temeljni zakon današnjega, buržujsko-kapitalističnega družabnega reda.

A proletarijat tega ne vidi, on spi hipnotično spanje, uspavali so ga njegovi izkoriščevalci s suženjskimi okovi. Kjer pa to ni zadostovalo, so pridelali slednjim še nekaj verskega fanatizma. Potrpi, po smrti dobiš svoje plačilo! O versko fanatičen proletarijat, tužna ti majka! Kjer pa ni zadostoval niti verski fanatizem in obljube boljšega živ-

ljenja po smrti, tam so si zapeljivci natankili na obraz krinko nacionalnega šovinizma. V imenu narodnosti so ti »osrečevalci« odlagali socialno vprašanje na mrtvi tir. V imenu narodnosti jih mednarodni kapital zločinsko izkorišča in v imenu narodnosti plava narodno socialen proletarijat v temi in nezavednosti. O šovinistično nacionalen proletarijat, tužna ti majka! Odpri oči! delavno ljudstvo, oglej to buržujsko družbo in videlo boš, da vlada med njo čudovita sloga, pri kateri ne dela vera ali narodnost nobenih ovir. Pri nas proletarci pa je vera in narodnost glavna ovira, ki nas razdružuje in nam onemogočuje, da bi strli jarem, ki ga je kapitalizem naložil na naše rame. Naša najsvetejša dolžnost je, da umrtvimo sistem, ki dovoli nemu vedno ranjanje in uživanje vseh zemeljskih dobrin, a drugemu le glad, trpljenje in tragičen pogin. Zatorej odvrnimo narodnost in verstvo in združimo se v enotno fronto proletarcev. Takrat bomo lahko smelo pričakovali dan »velikega obračuna« — ko bomo stali vsi brez ozirov na to, kak jezik govorimo in kateremu bogu se molimo v eni strnjeni razredno-bojni vrsti! Naj živi mednarodni razredni boj proletarijata!

Enotna fronta „Naprejevcev“ in drugih razdiračev s kapitalisti „Jutrovci“.

Kakor se je pri ljubljanskih občinskih volitvah, ko je razrednozavedni proletarijat nastopil v skupni akcijski fronti z delavci in nameščenci, ki so pod vplivom krščanskih socialistov, napravila skupna buržoazna fronta »Jutrovcev«, »Naprejevcev« in nekaterih kričarjev, ki so pomotoma zašli v vrste revolucionarnega proletarijata, oziroma ki so iz bojazni pred reformizmom, nasprotniki tak-tike enotne fronte, — tako so se hitro znašli vsi ti zavedni in nezavedni glasniki in pomagači kapitalistov v enotnem taboru, da nastopajo proti organizacijski enotni fronti, ki se je ustanovila na podlagi jasnega proletarskega programa in statuta na konferenci v Ljubljani, proti Socialistični Stranki Delovnega Ljudstva.

»Jutro« že ve zakaj z vso vnemo podpira te razdirače delavskih vrst. Za onimi okoli »Napreja« brezdvomno stoji še vedno demokratski bankir bivši »soc. demokrat« Anton Kristan, ki potom svojih pomagačev še vedno odločujoče vpliva na politiko »Naprejevcev«. »Naprej« sam priznava, da so njegovi dolgov samo v tiskarni narasli preko pol milijona. Kdo pač stoji dober za ta ogromni kredit, listu ki nima niti toliko naročnikov, da bi mogel mesečno izhajati! Da niso to demokratske banke, ki imajo ogromen profit od razdiralne politike »Naprejevcev«, posebno afilirane tovarne, ki vlečejo ogromne dividende, vsled tega ker »Naprejevci« in »Delavec« rušijo strokovne organizacije?!

Na politiko »Naprejevcev« vplivajo demokratje potom pritiska na konsumne zadruge, ki imajo tekoče kredite pri bankah, s katerimi je v zvezi Kristan in Praprotnik.

Naprejevci torej odbijajo odkrito enotno proletarsko fronto in ostanejo tam, kjer so bili, po stari domači navadi — v objemu kapitalistične fronte — kjer igrajo avangardo razbijačev delavskega pokreta za njimi pa prodirajo vrste demokratske Unije in Orjunci.

Taka politika v času poostrene kapitalistične ofanzive, v času ko kapital napada osnovne državljanske pravice in svobode delovnega ljudstva, v času, ko se delavstvo bori za življenski obstoj, za najpotrebnejše življenske potrebščine, ki se mu dan na dan odvzemajo, je tako očitno izdajalska, ja tako očitno v interesu kapitala, da to lahko sprevidi tudi najpriprostejši delavec in polje-delec, da so to:

Hlapci absolutističnega centralizma. Pomagači kapitalistične ofanzive.

Razdirači delavskega pokreta kar so že od nekaj bili. Da so oni to — se ne čudimo.

Ali je čudno, da se tudi v glasilih razredno zavednega proletarijata, kot to čitamo v »Napreju« in v »Borbi« ponavljajo isti izpadi proti Socialistični Stranki Delovnega Ljudstva — brez vsakih argumentov, razven tistih, s katerimi se služijo »Jutrovci« in »Naprejevci«. Neki »Anini«, »Petri Razbojnik« in druge zvezde na neproletarski način napadajo funkcionarje Socialistične Stranke Delovnega Ljudstva v veliko zabavo in z očitnim odobrenjem »Napreja« in »Jutra«. Od kdaj pa je postalo »Jutro« tak vnet zagovornik »načelnih« komunistov? In kje so tista načela, katere brani »Jutro«, in »Naprej«? Zakaj jih oni ne priobčijo, zakaj oni in vsi, ki jih zavedno ali nezavedno pomagajo, ne vodijo načelni boj o taktiki enotne fronte, temveč skušajo samo podtikati, lagati, blatiti in neosnovano sumničiti funkcionarje Socialistične Stranke Delovnega Ljudstva!

Mi smatramo, da je vzrok takih izpadov Kapitalistična ofanziva, ki je omogočila, da so se v delavske vrste vrinili ljudje, ki ne spadajo med proletarski pokret in ki onemogoča da se proletarijat Jugoslavije in ostalih dežel natančno spozna in se informira tako, kakor je to za zdrav proletarski pokret potrebno.

Mi smatramo, da bo tudi proletarijat na Hrvaškem kakor tudi proletarijat v Julijski Benečiji kmalu spoznal, da je edino pravilno obrambeno sredstvo proti poostreni kapitalistični ofanzivi enotna proletarska fronta, organizacijska z vsemi onimi, ki se hočejo boriti v skupni organizaciji na podlagi razredno zavednega programa in taktike za socializem, a akcijska enotna fronta z vsemi onimi proletarci, ki so še pod vplivom reformističnih, verskih in narodno-šovinističnih iluzij.

Ne razdirajte, kar proletarci s težkimi boji gradijo! Razdirajte kapitalistično enotno fronto demokratov in laži-socialistov!

A stvarajte enotno bojno proletarsko fronto na vseh poljih, kjer se lahko združijo proletarijat v boju proti kapitalistični ofanzivi.

Samo na ta način bomo v najkrajšem času uspeli stvoriti ne samo enotno fronto v Sloveniji, temveč enotno fronto v Jugoslaviji in na cellem svetu.

Naši shodi.

Tržiški proletarijat za enotno fronto! Bernotovo razdiralno delo — obsojeno. Dne 6. t. m. se je vršilo zborovanje soc. pol. krajevnih organizacij v Trzinu. Na temu zborovanju je zagovarjal enotno fronto sodr. Tokan, njemu je nasprotoval Bernot sam. Zborovanje je trajalo do pol 1. ure zjutraj. Bernot je uporabljal najrže osebnega napada proti sodrugom, ki so ustvarili enotno fronto. Končni rezultat je bil, da so se navzoči člani in zaupniki (čez 50) z vsemi proti 2 glasovom izrekli za enotno fronto in za soc. str. del. ljudstva. Tako je zavedni tržiški proletarijat obsodil razdiračo enotno fronto!

Kočevo. V nedeljo 5. II. se je vršil volilni sestanek S. S. D. L., na katerem je poročal s. Stefanovič o politični situaciji in o delovanju S. S. D. L. Navzoči zaupniki so z navdušenjem pozdravili ustanovitev S. S. D. L., s katero je podana podlaga zdravemu delavskemu pokretu. Zbral se je sledeči volilni odbor: Kužnik Franc, Baloh Franc, Struna Andrej, Petrič Franc, Ješelnik Johan, Urbančič Karl, Talkner August.

V Strnišču pri Ptuj so na shodu, kjer je poročal s. Mihevc in je govorilo še več domačih govornikov, mnogoštevilni proletarci in mali kmetje zahtevali enotno fronto in obsodili vse razdirače enotnega nastopa vsega razrednega delavstva.

Zivela enotna fronta.

Kočevo. Dne 5. II. se je vršil v Kočevju v dvorani stare pošte mogočen protestni shod proti ukinitvi 8-urnega delavnika. Poročali so ss. Kovač iz Hrastrnika, s. Stefanovič v slovenskem, nemškem in srbohrvatskem jeziku in s. Baloh iz Kočevja. Po poročilih je bila sprejeta enoglasno resolucija proti ukinitvi 8-urnega delavnika.

S. L. S.

Zaupniški sestanek SLS. Kapitulacija krščanskih socijalcev pred Brejcem.

6. t. m. je imela SLS svoj zaupniški sestanek, kjer je postavila kandidate za parlament. Izmed krščanskih socijalcev bo izvoljen samo g. Gostinčar, sicer so vsi kandidati, ki imajo up na zmago pristaši agrarne politike, ki je v veliko škodo večini slovenskega ljudstva in v korist le maloštevilnim veleposestnikom in bogatim kmetom, ki tvorijo komaj 10 odstotkov slovenskega kmečkega prebivalstva. Dr. Gosarja ni na kandidatni listi, pač pa je kakor namestnik v ljubljanski okolici znani protidelavski bogataš in veleposestnik dr. Brejc. Tudi v programu stranke je našla nadvlada buržuaznega desnega krila SLS izraza v tem, da se SLS izreka za osemurni delovni čas v rudnikih in tovarnah, torej z drugimi besedami, da se strinja z Žerjavovo naredbo, ki odpravlja osemurni delavnik za manjše obrate. Delavstvo vseh strank pa zahteva za rudnike šesturni delavnik, sicer pa za vse obrate osemurni. Obrtniški pomočniki, vajenci in trgovski nastavljenici, stavbinci in drugi delavci, ki jim hočejo klerikalci ravno tako, kakor demokratje in radikalci podaljšati delovni čas, si bodo to dobro zapomnili in šli v boj proti klerikalcem. Protidelavska, veleagrarna politika klerikalne stranke in pa ponižno klečeplazenje takozvanih Krščanskih socijalcev pred klerikalnim buržuaznim desnim krilom je povzročila med krščansko-socijalnim delavstvom silovit odpor. Krščansko-socijalna »Prometna Zveza« je izdala celo letak, kjer se ostro obsoja protidelavsko postopanje dr. Korošca, ki ga je vršil posebno tedaj, ko je bil minister za železnice. Sicer pa govore klerikalci v glavnem le o slovenski avtonomiji, čeprav je vsakomur znano, da so ravno klerikalci imeli po prevratu vladno v Sloveniji v rokah, (pl. Pogačnik je bil tedaj deželni predsednik v Sloveniji) in v Beogradu odločilen vpliv v centralni vladi, in v tistem času klerikalne vlade je bila izvedena dejanska likvidacija avtonomije in uveden centralizem.

Gospod dr. Gosar je v »Pravici« odklonil enotno fronto proletarijata z motivacijo, da so njim bolj važna kulturna, kakor pa socialna vprašanja. On pravi med drugim tudi v tistem odgovoru, da je težko za delavca, če je lačen in raztrgan, da je pa za delavca še težje, če ne more vzgajati otrok kakor on hoče in če se mu ne dovoli, da bi se v svojih težavah zatekel k svojemu Bogu. V nadaljnjem odgovoru odklanja razredni boj, ne le iz krščanskega stališča, temveč tudi zato, ker je razredni boj dvorezen nož, ki postane lahko za delavstvo usodepoln.

Gospod dr. Gosar odklanja enotno fronto proletarijata, sprejema pa enotno fronto slovenskega naroda (t. j. enotno fronto Gosarja, Pollaka, Ogri-na, viteza pl. Pogačnika, upravnega svetnika Trboveljske družbe, preč. gospoda Jovana, upravnega svetnika Praprotnikovih banke itd.).

Gospod dr. Gosar odklanja razredni boj, navdušuje se pa za kulturni boj, torej je gospod dr. Gosar na istem stališču kakor Žerjav, Kukovec in drugi taki naprednjaki, samo da so ti proti klerikalizmu, on pa za klerikalizem, oni ubijajo klerikalnega zmaja, g. dr. Gosar pa protiklerikalnega.

Gospod dr. Gosar je mnenja, da je božja volja, da so eni lačni, strgani in bosi, dočim drugi plavajo v izobilju. In g. dr. Gosar brani strganim, da bi se borili za obleko, lačnim prepoveduje boj za kos kruha, bosim ne dovoli, da bi si priborili pravico na obutev. »Moli in trpi na tem svetu, zato boš poplačan na drugem svetu z večnim življenjem!« To je edini svet, ki ga zna dati delavstvu gospod dr. Gosar.

Prepričani smo, da je gospod dr. Gosar sam težko napisal odgovor, ki kaže popolno pomanjkanje vsakega umevanja socijalizma in socijalnega vprašanja. Vemo, da gospod dr. Gosar ne more imeti takega slabega mnenja o Bogu, da bi dolžil Njega, kakor neskončno pravično bitje, da je zakrivil, oziroma ovekovečil to skrajno nepravičnost sedanjega družabnega reda, ki daje vse pravice parim bogatašem in

mogotcem, velika množica delovnega ljudstva pa je obsojena na pomanjkanje in suženjstvo.

Prepričani smo, da bo tudi krščansko delavstvo hvaležno g. dr. Gosarju za njegov odgovor. Dr. Gosarjevega socijalizma je konec, on je šel v Kanoso, »fideliter se subjecit«.

Delavstvo, tudi krščansko delavstvo pa odklanja enotno fronto dr. Gosarja in Pollaka, ono hoče enotno bojno fronto vsega proletarijata. Ker le v tej fronti si bo potom razrednega boja priborilo pravice, ki mu pripadajo po naravnih in božjih zakonih, ki jim jih pa branijo klerikalni izkoriščevalci ravno tako kakor napredni, centralistični ravno tako kakor laži-avtonomistični.

Poslano.

Odporno pismo g. kr. namestniku Hribar-jin.

Na Vaš odgovor naslovljen name od dne 29. jan. 1923 pod št. 776, pripominjam sledeče:

I. Da je bila služba odpovedana meni in ostalim trem tovarišem, vsled pomanjkanja dela, je le umetnost metanja »peska v oči« vsem prizadetim in zainteresiranim krogom. T. p. d. poroča neresnico, kar je razvidno iz Vašega pisma, da je vse mizarstvo delo za nove zgradbe že izvršeno. Da smo mi štirje za delo manj uporabni je tudi neresnica, kar si upam mojstrsko dokazati.

II. T. p. d., oziroma vodstvo rudnika v Trbovljah zopet trdi neresnico, ker trdi, da tudi na druge obrate ne sprejema nobenih delavcev, ker je število (Stand) popolen. Tudi to Vam dokazem.

III. Na delu pri družbi sem ponesrečil ter z bolno roko vržen na cesto. To pa vsled tega, ker sem glede mojstra izpovedal resnico.

Kar se pa tiče posestva, Vam pa omenim to-le: rad Vam dam kočarjico, samo dajte mi delo, stanovanje in vrtiček za zelenjad.

Gospod minister, prepričajte se o vsem natančno, obvestite »inspekcijo dela«, jaz Vam bodem pa potom prič do pike vse dokazal, ter tudi položil zdravniško izpričevalo.

S spoštovanjem

Ignac Drnovšek, bivši mizar, Osred. del. Trbovlje I.

Razno.

Štrajk v Brodu na Savi je končal s porazom za delavstvo, ker so Bračinac in njegovi kompanjoni pripeljali 250 štrajkbreherjev. Vsled tega so morali delavci pristati na pogoje podjetnikov in 250 starih delavcev je vrženo na cesto, da je ostalo 250 štrajkbreherjev v službi. Nabirajte še za teh 250 žrtev protidelavskega postopanja »socialistov«.

Čudno postopanje obmejne policije. V ponedeljek se je peljal sodrug Jaka Žorga v Kranj. Imel je s seboj nekaj izvodov »Delavskih Novic«, ki jih je med potom razpečeval. Kar stopi k njemu en gospod jeseniške obmejne policije in ga kratko malo proglasi v imenu zakona za »uhapšenega«. Ker je neki sopotnik, ki je bil slučajno v istem vozu, proti takemu postopanju protestiral, ga je doletela ista usoda in bil je tudi »uhapšen«. Oba sta bila prepeljana v Jesenice in takoj izročena službujočemu orožniku s poveljem, naj jih odvede v zapor. Orožnik jih je zaprl v neki hlev. V tem hlevu je bilo le eno zamreženo okno, čegar stekla so bila razbita, v hlevu je bila ena postelja napolnjena z slamo — in mrčesi, in pa v tem hlevu, ki služi za zapor, ni bilo niti peči, niti kake priprave za razne človeške potrebe, tako da morajo »uhapšeni« opravljati take človeške stvari kar v kak kot. Drugo jutro so oba »uhapšenika« zaslišali in, ko se jim je reklo, da bode zadeva predana okrajnemu sodišču v Kranjski gori, so jih spustili... Tako se postopa s človekom, ki je storil le ta greh, da je razprodajal delavski časopis, čeprav je ta časopis pasiral cenzuro, ki ni našla v njem ničesar protidržavnega. Radovedni smo, kaj se bo pa zgodilo z raznimi temnimi individui, ki v imenu naroda napadajo v noči ljudi in kaj se bo zgodilo z raznimi carinskimi uradniki,

ki v imenu »naroda in države« groze celo kraljevem namestniku... Delavec je pač samo delavec, oni gospodje se pa čutijo pač varne pod okriljem silnega ptiča, Svetozarja Pribičevića...

Dr. Novačanova republika — poka. Dr. Novačan je delal velik kraval s svojo republiko, ki naj bi bila nebesa za bogate velike kmete in revne delavce in bajtarje. Prvi mu je štrečno zmešal g. Radič, ki je vrgel dr. Novačana iz kandidatne liste in iz glavnega odbora. V samem Novačanovem glavnem odboru so se pa zastopniki delavcev in bajtarjev postavili proti skupnosti z veleposestniki in so se izrekli za enotno fronto proletarijata in malih kmetov, ter odhajajo v socijalistično stranko delovnega ljudstva, ki je edina zastopnica koristi delavcev in malih kmetov.

Objave.

Trbovlje. Stavbena, gostilniška, kavarjniška in mesarska zadruga »Rudarski dom« v Trbovljah sklicuje dne 25. marca t. l. v gostilni Pravič ob 9. uri zjutraj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. poročilo tajnika, blagajnika in revizorjev;
2. sprememba pravil;
3. razno.

Vse člane zadruge se prosi, da se ob občni zbor gotovo udeležijo.

Volitve v pokojniški zavod za nameščence.

Pri volitvah so dobili »Združeni zasebni nameščenci« 4257 glasov in 19 zastopnikov. Žrjavovi in Praprotnikovi eksponentje pa 1931 glasov in 9 zastopnikov. Izvoljeni so od »Združenih zasebnih nameščencev« med drugimi tudi sodrugi: Lovro Kuhar, Ivan Kralj, Fran Skobl, Rado Čelešnik.

Priporočam se za izdelavo starih in novih žimnic, blazin, peresnic, divanov, otomanov in vsa v to stroko spadajoča dela po zmernih cenah. — Na zahtevo pridem tudi na dom.

RAJKO OSTERC, tapetnik

Jernejeva cesta 24. Šiška, Ljubljana VII.

Kaj je to glad?

Ko včasih prinesejo časopisi v svojih predalih vesti o gladi v Indiji, da jih je umrlo stotisoč radi slabe žetve, mnogi meščan čita to pri prijetno dišeči kavi in belem kruhu in govori svoji ženi:

»Pomisli... Stotisoč jih je umrlo gladi.«

Žena s srebrno kavino žličko pomeša kavo in reče:

»Stotisoč... Siromaki.«

Nato namaže na beli kruh čajno maslo za moža in za sebe.

»Hvala Bogu, pri nas kaj takega ni mogoče. Imamo vladno, ki skrbi, da vsak in prav vsak dobi svoj kruh. Ali je že kdo videl pri nas koga, ki je umrl vsled gladi?«

Mož popije svojo čašo in jo porine pred ženo:

»Nalij še eno. Izborna je danes in diši mi.«

S tem je bil navadno glad v Indiji odpravljen.

Za glad v delavskih rodbinah pa se itak ni vedelo. Da so se srečavali po ulicah otroci bledih in vpadih lic — to je vzrok... no kakšen. Ni vzroka. Vsaj siti meščan se ni niti potrudil, da bi ga poiskal. Otrok iz delavskega stanu je, zato je njegov obraz bled in lica upadla, je k večjemu pomislil.

Po svetu odmeva klic:

»Pomagajte gladijočim v Rusiji!«

Pa pljune vojni dobičkar in verižnik:

»Kaj? V Rusiji?... Nesramnost. Še tega je trebalo, da pošljemo boljševi kom denar in živež... Natakari! Še butiljko ljutomercana... potem pa pečenko. — Hm... Gladujejo. Naj gladujejo, vsi naj poginejo... Bodo vsaj vedeli, da treba delati. Tudi pri nas imamo takšno sodrgo, ki hoče piti in žreti. Ali počakajte! Skoro bodo naše predpriprave gotove in pokažemo vam, da se dela in skrbi za red v državi.«

Tresoča roka dečka se stegne k njemu in plah glasek reče:

»Gospod... malo kruha, prosim.«

»Nesramnost.« se vjezi vojni dobičkar in verižnik. »Natakari, kaj je to?... Človeku ne dajo miru pri jedi.«

In natakari odrine dečka iz gostilne z grožnjo, da mu da zaušnico.

»Sami jerači.« se jezi gospod in zvrne kupico ljutomercana.

Časopisi so prinesli vest, da se je vsled gladi zgodilo v en sam dan sedem samomorov.

Koliko človeškega gorja se skriva za to vestjo.

»Kaj je prav za prav tisto, glad.« vpraša neka dama.

»Glad«, se smeje mlad gospod in popravi z belimi prsti kravato. »To je gospa, kako vam razložiti...«

»Mislim si,« ga pretrga gospa. »Bila sem pred kratkim v gorah. Svež zrak, pravim vam, nebeški zrak. In tak apetit sem dobila in vsa družba, da smo pojedli vse kar smo vzeli seboj — in rečem vam, nismo vzeli malo — in še bi jedli. Pravi volčji glad smo čutili potem, ko smo se vrnili z gor. V prvi gostilni sem snedla dva zrezka.«

»Da, to je glad,« je odvrnil mlad gospod.

Med vojno, ko smo stali v vrstah za kruhom, mesom itd., se je imenovala počasna gladna smrt »nedojedanje«, »pritriganje« in še tako nekako. Vse ljudstvo je bilo udeleženo pri tem, izvzemši tistih desetisoč rudečeličnih, ki so nas bodrili »naj vzdržimo«. Ljudstvo pa je korakalo cesto trpljenja k smrti vsled gladi radi »pritriganja«, »nedojedanja«. Sto in stotisoči so šli tisto pot, posebno otroci in starčki in jo končali pri grobu.

To je bilo med vojno?

Ali je sedaj boljše?

Vprašajte! Našli boste ljudi, ki vam poreko: »Da... Saj se sedaj, kajne, vendar lahko kupi vse. Ni več tistih kart in tudi v vrstah ni treba čakati. Izložna okna so polna vsega. Idi samo in izberi. Svilene obleke in lični čevlji. Nobena ženska ne potrebuje izkaznice, da bi si kupila florove nogavice in vsak moški ima pravico, da si lahko izbere hlače, kakoršne hoče. A živila? Torte so vsake vrste in šunka, in čajno maslo in med... o drugih navadnih živilih niti ne govorim. Vsega v izobilju, nobenega pomanjkanja. Vse vse se lahko kupi...«

Lahko!

»Ali kdo lahko? Vi znabiti,« vprašam soseda.

»Jaz ne,« mi odgovori sosed.

»Tudi jaz ne,« odgovorim.

»A kdo,« se oglasi tretji in njegov glas je hripav.

»Tisti, ki ima denar.«

Vsi smo utihnili. Vsak zase pa je mislil eno in isto:

»Polna so izložna okna trgovin vsega in ni pomanjkanja. V izložnih oknih trgovin namreč in v hišah kapitalistov. Mi pa, milijoni, ki delamo, gladujemo. Mi smo tista izložna okna naredili, smo razstavili na ogled jedila in svilo in vsega v izobilju — a smo goli in lačni. In to samo zato, ker naše ni naše.«

Nedavno se je zgodilo, da je v rudokopu zasulo rudarja. Rešili so mu življenje, ali noge so mu odrezali.

Ženi so radi te nesreče od skrbi in strahu za bodočnost osiveli lasje. Otrok, triletna hčerka, tega ni razumela, zato se je smejala, kakor pred nesrečo. Samo prositi je morala sedaj vedno: »mama daj kruha.« V drobnih možganih se ji je vzbujalo vsled tega nejasno začudenje, ker prej tega ni bila vajena. Ni še znala, da oče sedaj več ne rije pod zemljo, kakor krt zato, da bi vsaj nji ne bilo treba že sedaj prositi: »mama daj kruha!«

Ko pa je prišel oče iz bolnice z leseno nogo in z berglo, jo je vzel s seboj k ravnatelju rudnika.

»Mhm, mož,« je skomizgnil ravnatelj s pleči. »Delati več ne morete... Obžalujem.«

»Kako lahko delo bi mogel, gospod,« je rekel rudar ponižno. »Da vsaj otrok ne bo gladoval.«

»Ah, gladoval,« je vzdihnil ravnatelj. »Otrok je še majhen, kaj pa njemu treba mnogo.«

»Ali gospod ravnatelj, prosim... Delal sem v rudniku, pošteno...«

(Konec prihodnjič.)